

penstonere de Mænd, som have offret sig til en saadan Virksomhed, uden derved at have kunnet erhverve sig tilstrækkelige Subsistensmidler, saa skal jeg være redebon til at nedlægge den og den Skole, og navnlig ikke holde saa fast paa Randers Skole, saa siger jeg var Diebliffet kommet til med Fornøielse at gaae ind paa saadanne Forslag, men nu maae vi, hvis vi gjøre det, gjøre det med megen Baerksomhed, megen Betænkelighed, og navnlig i et Udvalg undersøge, hvorledes hele denne Sag staaer i alle dens Enkeltheder. Skulle vi saa ogsaa komme til at erkjende, at det maaskee ikke var ganske rigtigt at give Pensionen, saa siger jeg: giv den alligevel for denne ene Gang, men lad det være os klart og tydeligt bevidst, hvad vi have gjort, og lad det saa ligge paa Ministerens Samvittighed, at han daglig ved at drive Skoleindustrien med Statens Penge ødelægger Mænd, der kunde finde deres Erhverv paa en hæderlig Maade, saa at de ikke behøvede at søge Pension. Det er dette, vi maae holde fast ved; det er denne Betragtning, som er den væsentligste: fordi vi ere blevne ved at understøtte vor Regjering i at ødelægge Folk, give vi nu Bøder til de Folk, som ved vor Hjælp ere blevne ødelagte; dette er billigt, men vi maae bringe vor Regjering til at holde op med denne Kappelyst i Undervisningsvæsenet med de Mænd, som den selv betragter som fortjensfulde, fordi de have arbejdet i den modsatte Retning, det vil sige, i den private Undervisningstjeneste. Det er en ganske eiendommelig Anerkjendelse, vi yde ved at tilstaae en Pension som denne; men det er honnet, vi sige det er os, som have slaaet vor Modstander til Jorden, nu ligger han der, nu skulle vi give ham at leve af, og saa Meget, at han kan regnes blandt de „Behavende“, thi det er egentlig Hovedindholdet af denne Lov.

Dirke- og Undervisningsministeren: Den ærede Rigsdagsmand, der nu fatte

sig, erklærede jo, at han vilde stemme for dette Lovforslag, og det kan naturligtvis ikke andet end være mig meget kært; han fremsatte imidlertid saamange høist forunderlige Betragtninger i Anledning af Forslaget, at jeg ikke godt kan lade være at imødegaae idetmindste nogle af dem. Den ærede Rigsdagsmand kom med en Betragtning, som jo egentlig var saa tilfredsstillende, at jeg ikke kunde vente eller forlange nogen bedre med Hensyn til Motiveringen af dette Lovforslag, idet han nemlig yttrede, at det eneste virkelig gyldige og fuldgyldige Motiv for dette Forslag laa og maatte ligge i denne Mands Fortjeneste som Skolebestyrer. Men til denne Udtalelse vilde den ærede Rigsdagsmand gjerne have føiet Noget, der, om jeg forstod ham ret, skulde være et praktisk Motiv, beregnet paa at gjøre det let for ham og Andre at gaae ind paa dette Lovforslag. Disse to Ting maae imidlertid vel sondres fra hinanden. Jeg maa ialmindelighed bemærke, at man dog ikke kan forlange Andet, end at en Minister i sit Lovforslag ansører det Motiv, der i Sagen selv er det, der maa erkjendes for at være et virkelig gyldigt Motiv til hans Forslag; men det forstaaer sig, det kan jo være meget ønskeligt, naar der ved Siden deraf kan findes saadanne Motiver, som man kan vente ville gjøre, at Loven vil gaae endnu lettere igjennem; at de, der vel maae erkjende, at der er eet fuldgyldigt Motiv tilføede, dog ville finde sig tilfredsstillende ved, at der endnu ere disse andre Motiver. Det erkjender jeg fuldkomment, og jeg erkjender tillige, at det ikke var mig ubevidst, at der vilde være eet Motiv, som vilde, især paa den ærede Rigsdagsmand, virke saa stærkt, at han med den allerstørste Fornøielse vilde gaae ind paa Forslaget og maaskee give 12,000 Rd. i Pension, nemlig naar jeg vilde have udtalt, at jeg vilde stræbe hen til at nedlægge alle de lærde Skoler.